

Goeden morgen, vrienden.

We zullen dan deze morgen weer trachten om ons enkele wijsheden te realiseren, die eigenlijk door alle tijden hun kracht hebben behouden. In de allereerste plaats zullen wij eens een ogenblik nadenken over het probleem der schepping. Er bestaan n.l. heel veel verschillende opvattingen omtrent het ontstaan en worden van al het geschapene. Maar eigenaardig genoeg vinden wij in de esoterische uitleggingen een ongeveer gelijke tendenz. Zowel in Indië, Perzië als Egypte en zelfs Griekenland ligt deze geheime leer practisch parallel.

De Schepper slaapt. En in Zijn slaap droomt Hij. Op het ogenblik, dat de Schepper ontwaakt, bestaat de schepping niet meer. Op het ogenblik, dat wij ontwaken - wij, die delen van de Schepper zijn - zal ook voor ons de schepping niet meer bestaan. Dan is er alleen nog maar God. Maar zoals in een droom het ene beeld zich vloeiend aan het andere rijgt, zoals soms met wonderlijke bokkesprongen, soms ook in een volkomen gelijkmatigheid, het beeld van de droom zich ontwikkelt, zo nu ontwikkelt zich de schepping.

In het begin is de Schepper en er is niets. Dan sluimert de Schepper en erkent Zichzelve. En er is geboren de kracht, die men het Woord noemt. Het weten, dat zijn vreemde spel gaat spelen, waarvan wij slechts componenten zijn.

Wanneer het Woord eenmaal bestaat - het wezen der droom - dan wordt het licht. Want het Woord erkent zichzelf. Wanneer wij onszelf erkennen voor wat wij zijn, ontvangen immers ook wij het eerste geestelijke licht. Zo is het begrijpelijk, dat er licht is en met het licht ook het duister. Met licht en duister, de tweeheid der scherp gescheiden tegenstellingen, is de eerste openbaring van de droom gerealiseerd.

Nu deelt zich het wezen, want licht en licht kunnen verschillen. Uit het heldere wit van de eerste idee ontplooiën zich vele kleuren. En elke kleur heeft haar eigen taak, haar eigen werk. Eerst wanneer het licht in zich gescheiden is en het duister van het diepste zwart tot het lichtste grijs loopt, zal de tweede fase der schepping beginnen. Dan zijn er zonnen, sterren, dan zijn er werelden. En in elke wereld wordt gerealiseerd: het leven. De Schepper is leven. Zichzelf erkennende brengt Hij het leven in alle fasen van het wonderlijk spel der ideeën, dat in Hem besloten ligt. Dan eerst kan groeien: de mens. Dan eerst kan vrijelijk bestaan: de geest.

Het is deze grondgedachte, die voortdurend aanleiding is tot het stellen van nieuwe religieuze opvattingen. Het is deze inhoud van de schepping, die uiteindelijk ook voortbrengt de esoterische filosofie, waarin wijzelven ons ik trachten te realiseren. Dan trekken wij parallellen. Parallellen, zoals er, zo ik reeds zeide, vele op de wereld hebben bestaan, maar die steeds weer zeggen: elke mens is in zich een tegenstelling. Een vreemde menging van licht en duister. Licht in vele kleuren, duister in vele gradaties. En elke kleur - ja, elke fase van duister evenzeer - is in ons een aparte persoonlijkheid. Waarlijk mag dan ook de profeet uitroepen, een indische profeet: "Gij, die niet weet waar gij zijt en wat gij zijt, eerst indien gij ontdekt hebt hoe Uw ziel velen is in één en één in velen, zult gij kunnen bevatten het doel van Uw leven. Zult gij kunnen begrijpen de veelheid der verschijningen, waarin gij gebannen wordt. Want elke eigenschap, die in ons bestaat, is een eigenschap, die gerealiseerd moet worden. Wij kunnen tijdelijk een deel van ons bestaan onderdrukken, maar nooit ten volle en nooit te allen tijde. Alle licht, alle duister, dat in ons bestaat, zal gekend moeten worden in zijn ware inhoud en in zijn ware consequenties."

Dat klinkt voor de gelovige, die - gebonden aan de nauwere beschouwingen van een exoterisch geloof - dit moet aanhoren, waarschijnlijk wonderlijk en

onaanvaardbaar. Toch moet ge U goed realiseren, wat het geval is. Zoals in de Schepper zich de droom van het leven ontwikkelt, zoals uit de wil van de Schepper het geschapene voortkomt, zo moet in ons uit het volle bewustzijn van ons eigen wezen de schepping van de innerlijke volmaaktheid voortkomen. Wij kunnen deel hebben aan het goddelijk licht door een volledige overgave van onze persoonlijkheid daaraan. Maar zelfs dit is niet voldoende. Om het te zeggen in christelijke termen: Men kan behoren tot het Koninkrijk Gods en toch verder groeien. Al wat in ons is moet geopenbaard worden. Het is niet voor niets, dat de wereld voortdurend overstroomd wordt door tegenstellingen. Naast de heilige, de heks. Naast de wetenschapsmens, de onderzoeker der stoffelijke waarheid, de tovenaars, de zoeker naar bovennatuurlijke waarheid en macht; vaak met zeer persoonlijke inslag, zoals ook de wetenschapsmens vaak voor zichzelf zoekt. Naast de mens, die eenvoudig het licht aanvaardt, de mens, die het licht verwerpt om zichzelf te zijn ten koste van alles; zelfs indien hij wordt tot een ziel in de duisternis. Deze tegenstellingen bestaan niet alleen buiten ons. Ook in ons. En dan kunnen wij de schepping ontleden in onszelf.

Ge kent op aarde vijf zintuigen. Maar daarnaast kent ge een aantal geestelijke zintuigen. Het getal van Uw mogelijkheden is twaalf. Twaalf, als dat der apostelen. In U echter ligt de goddelijke kracht, zodat de overeenstemming wel treffend is. Want in U leeft hetzelfde vermogen, dat stoffelijk werd gerepresenteerd door het laatste avondmaal. Zoals onder de twaalf er één was, die verraad pleegde, één Judas, zo is er onder Uw eigenschappen altijd ene, die niet past in het geheel. Die zich in een wanhopig verzet tegen de plaatsvindende ontwikkelingen tot een verrader aan Uw streven maakt.

Deze zintuigen, stoffelijke en geestelijke tezamen, zijn tevens de scheppende hoofdkrachten, die wij als aartsengelen, als tronen zien, zetelend onmiddellijk onder het Goddelijke in de hiërarchie van een hemels bestel. Want in ons is elke eigenschap en elke kracht op zichzelf scheppend. Zouden zij alleen goed zijn, alleen maar volmaaktheid, er zou geen schepping plaatsvinden. Maar omdat zij goed en kwaad zijn, wordt ons het kennen mogelijk van elke eigenschap afzonderlijk met haar werkingen. Zo wordt dus op de duur uit de vele delen der schepping in ons, de vele delen van bewustwording, die langzaam maar zeker tezamen vloeien, ons een beeld van onze eigen persoonlijkheid mogelijk.

Het is echter niet voldoende, dat wij allemaal een beeld van onze eigen persoonlijkheid hebben. Daarom trekt elke schepper een reeks werelden en sferen tot zich. Elke engel, aartsengel, regeert een bepaald rijk. Of het nu de strijd is, zoals bij Michaël, de dood misschien, zoals bij Azraël, elk van hen heeft een aparte taak, regeert een aparte soort van beleving.

Zo is het met onze zintuigen en onze eigenschappen evenzeer. Wanneer wij op aarde zijn, wordt dat verdoezeld door het feit, dat de vijf stoffelijke zintuigen alles overheersen. Zoals ook in de schepping heel vaak een eenzijdigheid van streven tot uiting komt en noodzakelijk is voor een harmonische ontwikkeling van het geheel. Laten we echter niet vergeten, dat het niet voldoende is, wanneer slechts een deel van ons wezen harmonisch ontwikkeld wordt. Eerst in het geheel der ontwikkeling vinden wij de tegenstelling, die tussen ons en God bestaat. De kleinheid en de beperktheid van ons eigen wezen in verhouding tot de grote kracht; de grote kracht, die nog sluimert en niet vol is geopenbaard. Maar naarmate ons erkennen van de sluimering groter wordt, zal het Goddelijke meer ontwaken. Indien het Goddelijke in ons ontwaakt is, zoals het eens ontwaken zal in het totaal der schepping, dan is er geen scheiding meer tussen God en onszelf. Dan worden wij opgenomen in het Goddelijke, een gedachte in een bewust handelen, die niet meer kent vrijheid of wil, maar wel kent eenheid met de denker.

Een tweede punt omtrent de schepping is het volgende. De scheidingen tussen licht en duister brengen ons ertoe om ook de regerende krachten, de leidende krachten a.h.w. in het Al, te scheiden in twee afzonderlijke groepen. Zo spreekt men over lumen dei, het goddelijk licht of God van licht,

Maar ook over lumen luciferi ofwel het licht der duisternis, het vuur der duisternis. Men spreekt over de Schepper en over de duivel. Men spreekt over engelen, maar ook over demonen. Deze tegenstelling is niet alleen geboren uit het scheppend Principe. Het is een tegenstelling, die in onszelf bestaat. Wanneer wij fel en scherp deze tegenstellingen in onszelf blijven omschrijven, dan zullen wij ons de eigenschappen van elk afzonderlijk kunnen realiseren. Wanneer wij ons laten beheersen door één van beiden, zal de eenzijdigheid van onze ontwikkeling ten slotte geschaad worden door het verwerpen van een bepaalde gedachte.

Nu weet U, dat wij een persoonlijke duivel als alleenheerser van het duister verwerpen. Wij aanvaarden demonische persoonlijkheden, maar niet een vorst van duister, die even sterk of bijna even sterk is als het scheppend Principe zelf. Wat is nu onze weg, wanneer wij een juiste verhouding willen vinden tussen licht en duister, tussen God en duivel? Die duivel komt voor in praktisch alle oude geloofsvormen. Zeker. Zo hier en daar ontstaan eigenaardige ontwikkelingen. Zo is b.v. de christelijke duivel een afleiding van Pan en Priapus. Maar achter al die afleidingen schuilt dan toch steeds weer een dualistische beschouwing. Een beschouwing van duivel en God. Een beschouwing van twee waarden, die schijnbaar onverenigbaar zijn. Toch moeten deze krachten één wortel, één bron hebben. Toch moeten deze krachten gerealiseerd worden, niet als afzonderlijke waarden, maar als de uitersten van een werkelijk bestaan.

Nu zijn er leerstellingen, waarover ik U spreek, waarin men dan ook durft verklaren: Er is geen God en er is geen duivel, zoals gij ze aanbidt, zoals gij ze vreest. God en duivel zijn uitingen van de ene Kracht. Zij zijn de begrenzingen van de schepping, maar tevens van ons eigen wezen. Wie in zich schouwt, erkent in zich het duivelse evenzeer als het Goddelijke. Wie werkt in zich zal zien, dat het duivelse en het Goddelijke hem voortdurend tot een strijdperk maken van onbegrepen waarden, zolang men niet tracht beiden terug te brengen tot een eenheid.

Let wel: men kan niet de duivel of de demon aanbidden. Dat is dwaasheid. Goddelijke eer geven aan één der uitersten is dwaas. Het is dus even dwaas om een beperkte God te aanbidden. Gepersonificeerd kwaad of een als stoffelijk gepersonificeerd goed is niet aanvaardbaar. Aanbidding daarvan is een misleiding. Maar de bron van deze beiden erkennen betekent - staande tussen beide waarden - beide waarden op zichzelf leren kennen zonder door één van beide beheerst te worden. Wie de sleutel heeft tot de geheimen der inwijding weet dit.

Wanneer gij bidden wilt tot een God, zo moet ge ook bidden tot een duivel - of ge wilt of niet - tenzij gij bidt tot de Alkracht, waarin goed en kwaad gelijkelijk behouden zijn. Men kan niet het verschijnsel eren en de oorzaak ervan minachten, terzijde stellen. In Uzelf zult gij goed en kwaad beschouwen als zijnde uitingen van één Kracht. In Uw leven zult gij goed en kwaad zien als erkenning van één Bewustzijn. En gij zult U niet richten tot de verschijnselen, niet tot de erkenningen, maar tot de kern van deze dingen, de oorzaak. Want wie waarlijk zichzelf kent weet: Ik ben een totale wereld, waarin alle goed en alle kwaad samenvloeien tot één nieuw bewustzijn en één nieuwe kracht, waarin de Schepper Zich openbaart in één werkelijkheid. Niet die van een verpersoonlijkte God, maar van een vreemde Kracht, die het Al doordeseemt. Die ademt in alle dingen, Die handelt in alle daden en Die juist daarin voortdurend Zich bewust is.

Ik hoop, dat deze beschouwing voor U niet verwarrend is. Beschouwingen over goed en kwaad hebben vaak een verwarrende eigenschap. Omdat men realiteit en irrealiteit niet weet te scheiden. Omdat men niet begrijpt, hoe de theorie de praktijk kan leiden, zonder direct praktijk te worden of te zijn. Laat mij daarom nog kort trachten ons eigen standpunt hier duidelijk te maken. Ik zeg uitdrukkelijk "ons eigen standpunt," omdat dit afwijkt van de door mij geciteerde stellingen. Het is onze verwerking van hetgeen al zo lange tijd is geleerd op aarde en in de sferen. Het is onze realisatie van een werke-

lijkheid, die naar ons eigen beleven en ervaren, alle andere dingen te boven gaat.

In de eerste plaats: Waar goed is, is kwaad. Het is niet onze taak om goed te zijn of om kwaad te zijn. Het is onze taak de evenwichtigheid en de volmaaktheid, die in het scheppend Principe geuit werd, ook in onszelf te uiten.

In de tweede plaats: Wij erkennen een God en wij zullen tot die God bidden. Want zonder dat bidden kunnen wij niet, ook al weten wij, dat de voorstelling onvolmaakt is. Laten wij dan trachten om deze God niet te zien als de factor, die het kwaad bestrijdt of als de factor, die het kwaad in stand houdt. Laat ons trachten die God te zien als de essence van ons eigen wezen. Dat alleen. Wij kunnen in onszelf komen tot een eenheid met God met onvolmaakte middelen. Zodra wij echter deze eenheid buiten onszelf trachten te realiseren, lopen wij vast. Want dan staan wij tegenover tegenstellingen, die in ons verenigbaar zijn, maar die buiten ons niet verenigd kunnen worden met het bewustzijn van wereld, dat wij bezitten.

Ten derde: Laat ons goed onthouden, dat goed en kwaad voor onszelf niet de waarden zijn van een algemeen oordeel. Goed en kwaad erkennen wij, omdat hetgeen ons evenwicht verstoort, kwaad is. Datgeen, wat ons evenwicht bevordert, goed. Indien wij trachten de volkomen evenwichtigheid van ons eigen wezen te bewaren, dan is dit te allen tijde goed noch kwaad, maar in overeenstemming met de kracht, die in ons leeft. Dan zijn wij dus gelijktijdig uiting van God en in onszelf benadering van God.

Begrijp mij dus goed. Ik zeg U uitdrukkelijk: zondig niet. Omdat wat gij zondigen noemt een verstoring is van Uw innerlijk evenwicht en het ontstaan van psychische remmingen en factoren, die op de duur in Uw leven een vernietigende invloed hebben. Ik zeg het U niet ommettwille van de zonde. Zonde als zodanig bestaat slechts in U. Nooit in God. Nooit in de grote Werkelijkheid. Ik zeg U: beoefen deugden. Maar ik zeg U niet: beoefen ze met uitsluiting van al het slechte. Ik zeg U: gebruik wat U als deugd kent om een draaglijke vorm en inhoud te geven aan het leven, dat gij leeft. Zoek niet naar volmaaktheid. Zoek naar evenwichtigheid. Volmaaktheid kunt gij Uzelve niet realiseren in Uw huidige toestand en vorm. Dat kunt ge slechts, indien ge het totaal van Uw eigen wereld en Uw geestelijke werelden wilt prijsgeven, om daarvoor onmiddellijk te aanvaarden de grote drijvende Kracht, Die U geschapen en voortgebracht heeft. Verder heeft het geen zin om naar volmaaktheid te streven. Slechts heeft het zin te streven naar een tevredenheid met Uzelve. Een tevredenheid niet gebaseerd op een zelfbedrog, maar op een volkomen realiseren van Uw handelingen en daden met alle consequenties daarvan.

Wie zo leeft, opent voor zichzelf de poorten der inwijding. Wie de poorten der inwijding kan doorgaan, zal steeds meer beperkingen achter zich laten, maar gelijktijdig steeds minder zijn vrije wil gebruiken, omdat hij i.p.v. deze eigen wil een grotere wil bewuster leert kennen. Dit zou ik U voor deze ochtend als overweging willen geven, vrienden.

Ik zou nu het woord willen geven aan een tweede spreker, die misschien op zijn wijze nog een toelichting wenst te geven. Ik wens U een aangename zondag.

- - - - -

Goeden morgen, vrienden.

Om een toelichting te geven op al deze dingen is soms wel een beetje moeilijk. Weet U, ik kan natuurlijk weer een heel grote boom gaan opzetten over goed en kwaad, maar de doorsnee-mens gebruikt de boom van goed en kwaad (of de kennis van goed en kwaad) net als een hondje en verder niet. Hij bekijkt het wel, maar begrijpt de inhoud er niet van. En wat heeft het dan voor nut over goed en kwaad te spreken, wanneer U zelf nog niet eens weet, wat goed en wat kwaad is? U denkt, dat U het weet, maar weet U het wel? Wie van

U kan nu werkelijk zeggen: Dit is goed en dat is kwaad. Dit is slecht en dat is goed? Want uit kwaad wordt goed geboren. En uit het goede wordt soms kwaad voortgebracht. Hoe kunt U dan op dit ogenblik voor Uzelf bepalen, wat werkelijk goed is?

U hebt misschien in het verleden dingen gedaan met de beste bedoelingen, werkelijk zo goed als U het kon doen. Het is falikant verkeerd uitgelopen. En nu zit je met de brokken. Je zou haast van ellende willen huilen. Nu heb je het zo goed bedoeld en nu loopt het weer verkeerd. Maar wat U niet begrijpt is, dat het noodzakelijk was, dat uit Uw goed wat kwaads geboren werd. En omgekeerd gebeurt het wel eens, dat je dingen ondergaan moet, waarvan je zegt: "Nu, als dat nu geen kwaad is, dan weet ik het niet. Dat is toch helemaal averechts verkeerd. Dat klopt helemaal niet meer." En wat is het gevolg? Juist daardoor wordt er weer iets goeds geboren. Weet U, het is zo'n wisselwerking deze dingen. Je kunt het voor jezelf eigenlijk niet eens goed bekijken. En wat zou ik dan moeten praten over goed en kwaad? Hoe zou ik het U moeten gaan vertellen? Ik weet het niet eens. Nee, ik geloof, dat wij het veel beter zo kunnen zeggen:

Wij zijn geboren met een weegschaaltje in ons wezen. En dat weegschaaltje is meestal een klein beetje belast aan één kant. Het is net, alsof we voordat wij gaan wegen die ene schaal een beetje zwaarder maken. Dat is het bekende vooroordeel. Want in elk van onze werelden hebben we vooroordelen. Dat wil zeggen wij verwerpen bepaalde dingen, omdat die in onze tijd en onze opvattingen op dit ogenblik volgens het bestel van onze wereld niet passen. En dat vooroordeel betreft practisch alle dingen.

Het gaat b.v. over kleding. Er is een tijd geweest, dat een laag uitgesneden hals voor de dames absoluut uit den boze was. En er is ook een tijd geweest, dat de uitsnijding veel meer dan hals was. En in allebei de tijden vond men dat goed en een ander soort kleding op zijn minst genomen onbeschaamd, onbeschaafd en waarschijnlijk een aanduiding van slechte zeden. En zo kun je voortgaan.

Je kunt natuurlijk op de duur alles gaan ontleden. En dan ga je zeggen: "Hé, dat goed en dat kwaad, dat is dus eigenlijk zo'n relatieve kwestie, wat moeten we ermee aan?" Daarom zeg ik: je hebt een weegschaaltje in jezelf. Dat weegschaaltje is een beetje bevooroordeeld. Je noemt het ding meestal geweten. Ofschoon over het algemeen een groot gedeelte van hetgeen gewogen wordt uit onwetendheid en niet uit weten voortkomt. Maar ja, je moet nu eenmaal zorgen, dat je voor jezelf weet, waar je aan toe bent. Dat is een bekende term.

En dan....ja, dan kun je natuurlijk grijpen naar het geestelijke om daarin een toevlucht te vinden. Dan gaat het je als sommige heiligen. Die heiligen waren zo heilig, dat ze de hele dag een zichtbare duivel achter zich aan hadden draven, die niets anders deed, dan tegenover elke vroomheid, die ze uitspraken, allerhand minderwaardigheden te stellen, zodat ze er soms bijna gek van werden. Nu kan het misschien voor U een idee zijn, dat U zegt: "Ik zou graag zo heilig willen zijn." Maar de consequentie ervan is, dat een deel van jezelf, n.l. het deel van jezelf, dat je onderdrukt, achter je aan blijft hinken en dan al heel gauw gaat lijken op Joosje Pek en consorten. Daarom lijkt het mij eerlijk gezegd nu niet zo erg begeerlijk om heilig te zijn. Wegen, best. Maar ik wil geen te groot overwicht aan goed of een te groot overwicht aan kwaad hebben. Wat heb ik eraan! Ben ik te kwaad, dan wordt ik gekweld door mijn geweten, zoals dat heet. Dan heb ik een voortdurend innerlijk zelfverwijt, dat me misschien tot grote roekeloosheden in het kwade drijft, maar dat me toch elke vreugde en elke bevrediging ontnemt. Ben ik te goed, dan heb ik er ook geen vrede van, want op het ogenblik, dat ik probeer om nu eens helemaal goed te zijn, dan hinkt het kwaad achter me en houdt me voortdurend allerhand voorstellingen voor, waar ik niet aan ontkomen kan. Daarom... ik ben misschien wat dat betreft niet zo geleerd als mijn voorganger, maar ik zou staan voor de weg der middelmatigheid. Of misschien zelfs de weg van het gulden midden.

Er is altijd een middenweg te vinden. Die weg is niet alleen geloof en is niet alleen handelen. Die weg is niet alleen goed en is niet alleen kwaad. Die weg is de realisatie van ons eigen leven, zo goed als we kunnen voor onszelf en de wereld. En het gekke is, wanneer je die weg van het gulden midden gaat bekijken, dat een hele hoop bekende woorden je plotseling in het oog springen. Deugdzaamheid, naastenliefde, vrijgevigheid, medelevendheid, medelijden, enz. komen er allemaal in voor. Want wij moeten op een juist midden weten aan te sturen om niet op de een of andere wijze aan de kant te lopen. U weet wel, bij een rivier heb je dat ook wel eens. Wanneer je precies het midden houdt, heb je over het algemeen een vaargeul. Maar kom je aan de kanten, dan heb je verzandingen, kortom, kansen te over, dat je vast loopt. Dat is natuurlijk niet gezellig. Want vastlopen betekent niet alleen een stilstand, maar een hele hoop moeite voor niets.

Zo is het met ons leven ook. Je zou kunnen zeggen: het leven is een klein beetje gekanaliseerd door de maatschappij, door het leven en al wat erbij hoort. En in dat kanaal moet je proberen om het juiste midden te houden. Je mag je nooit tot uitersten laten bewegen. Medelijden moet je hebben, natuurlijk. Maar je medelijden moet niet overgaan in een zuiver persoonlijk lijden. Je moet absoluut je medelijden weten te beperken. En zoals U weet (even ertussen door): medelijden heeft alleen zin, als je medelijden het lijden van anderen kan stelpen, of althans kan verminderen. Op het ogenblik, dat je die mogelijkheid niet hebt, heeft het geen zin.

Zo geldt het voor alle dingen. Het is goed om jezelf van vele dingen te onthouden, wanneer die onthouding een doel heeft. Maar heeft ze geen doel, dan is het nutteloos, dan is het zinloos, dan is het alleen maar een overbelasting van het "ik", waardoor je vast komt te zitten.

Het is goed om gevangenen te bevrijden; natuurlijk, wanneer de gevangene aan zijn vrijheid werkelijk iets zou hebben. Maar is het een moordenaar, die ons zo dadelijk doodslaat, laat hem in 's hemelsnaam zitten, anders loopt hij toch weer vast.

Het is goed om goede werken te doen; mits je goede werken op een gegeven ogenblik niet zozeer je eigen persoonlijk leven gaan overheersen, dat je eenvoudig uitgeput erbij neervalt en dat je zegt: "Nu heb ik geen tijd meer voor mijn eigen leven en al wat daarbij hoort."

Het is goed je medemens lief te hebben, natuurlijk. Maar als je je medemens zozeer liefhebt, dat je zelf eraan tenonder gaat, zonder dat dit voor je medemens een betekenis heeft, is het dwaasheid. Je moet precies weten waar je aan toe bent.

En waar ben je aan toe in een stoffelijk leven zoals het Uwe? Want dat lijkt me toch ook wel een heel belangrijke kwestie. Hoe zit U nu eigenlijk hier? U zit hier met een lichaam. Een lichaam met eisen en behoeften. Een geest met eisen en behoeften. En nu kun je een van de twee z'n zin geven, maar dan is de ander doodongelukkig en dan kom je niet verder. Probeer te schipperen, probeer om ze allebei iets te geven.

Er wordt altijd gezegd: "Schipperen is zo uit den boze," hè? Ja, men heeft wel eens gezegd, dat degeen, die begint te schipperen, ergens onder in een zeer heet Kurort terecht komt. Maar als je nu eens niet zou schipperen, wat zou er dan gebeuren? Denkt U werkelijk, dat U wat zou kunnen bereiken zonder schipperen? Mijn waarde vrienden, Uw hele leven is één voortdurend compromis.

U zou de zon achterna willen reizen. Maar dat kunt U niet. Per slot van rekening hier hebt U Uw broodwinning, Uw huis en Uw vrienden, Uw bekenden. U hoort hier thuis. Wat doet U? U stookt de kachel op, U probeert om de zonnewarmte te vervangen. Zeker, het zou prettiger zijn als het echte zon was; maar met zo'n compromis kunt U toch nog heel gezellig leven.

U zou ongetwijfeld graag rijk willen zijn en bevrijd van alle stoffelijke zorgen. Nu zou U dat heel waarschijnlijk kunnen bereiken door het eenvoudig van anderen te stelen. Maar ja, als U het zou stelen, dan zou U of buiten de maatschappij moeten staan in een voortdurende strijd ertegen of U zou te-

recht komen in een staatspension, waar men U in Uw luchtig getraliede kamer wel geregeld van goede spijzen voorziet, maar waar weinig afwisseling in het menu is en bovendien zo weinig fleurigheid in de omgeving. Het resultaat is, dat U probeert om U op een wettige manier te verwerven, wat U nodig heeft, en dat U het vaak met heel wat minder doet, dan U eigenlijk zou willen hebben. En zo gaat het steeds.

Er zijn vrienden en vriendinnen, die je eigenlijk toch wel een beetje anders zou willen hebben. Maar nu ja, ze zijn eenmaal zoals ze zijn en....je moet ze zo maar aanvaarden. Weer een compromis. En dan zijn er natuurlijk een hele hoop van die ijveraars, die beweren, dat een compromis je onmiddellijk compromiteert. Dat is niet waar. Wanneer je het goed bekijkt, dan is een compromis niets anders dan een verstandige maatregel, waardoor je werken kunt met de waarden, die je ter beschikking staan. En dat zult U zeer zeker moeten doen, net zoals wij. Je kunt niet precies alles, wat je zou willen verwelijken. Je kunt niet precies alles doen, wat je meent, dat ideaal zou zijn. Je moet proberen om zonder je ideaal helemaal te verloochenen; met de middelen, die aanwezig zijn het beste te bereiken. Daar gaat het om. Dat geldt op elk terrein.

Het zou natuurlijk erg mooi zijn, als U nooit boos werd. Maar als U nooit boos zou zijn, dan zouden anderen U gebruiken als een soort van.....hoe moet je dat noemen....als die bekende gek van buurman, die al te goed was. Dus je moet zo nu en dan boos kunnen zijn. Maar....je moet het kunnen beheersen. Beheersing, dat is de grote tendenz, - in andere bijeenkomsten hebben we er ook op gewezen - die voortdurend in het leven naar voren moet komen. De weg van het gulden midden is de weg van de beheersing. Het is jezelf voortdurend zo in de hand hebben, dat je niet te ver gaat. Het is voortdurend a.h.w. een breidel leggen op je eigen gedachten, je begeerten, je hartstochten en alles, zodat je ze in toom kunt houden. Je moet alles weten te beheersen tot je dromen toe. Dan ga je de weg van het gulden midden.

En wat is de weg van het gulden midden dan in feite? Een voortdurend balanceren tussen wat sommigen hemelse zaligheid noemen en wat anderen helse verdoemenis noemen. Het is een acte de balance tussen de uitersten, die soms heel moeilijk is, zolang we nog niet geleerd hebben volkomen meester te zijn over onszelf en onze eigen reacties. Maar in deze acte de balance bereiken we iets, wat die anderen nooit zullen bereiken in hun hemelrijk of in hun duisternis. We bereiken een reële kennis van het leven. Een reële aanvaarding, niet van een bepaald facet van het leven, maar van de kracht, die het leven zelf is.

Weet U, er bestaat een gezegde - het stamt uit de tijd van Lowell en Harlow, dus engels - van een dichter. Die schreef eens een keer: "Het zijn niet de heiligen, die God zien." Daar bedoelde hij mee te zeggen: Wanneer je zo eenzijdig op het leven ingaat, dat je absoluut vastloopt in één bepaalde gedachtengang, kun je nooit God zien, kun je nooit de werkelijkheid beleven. Zoals Shakespeare ook eens een keer zei: "Er is zelfs iets goed in het brouwen der heksen." Ook hij wilde alweer zeggen: Er is niets verwerpelijker, dan wat heksen bij elkaar proberen te timmeren, wanneer ze in hun kookpot eigenlijk bezig zijn om de een of andere helse drank te brouwen. Maar zelfs daarin zit altijd nog wel iets, dat goed is.

Het is onmogelijk om het goede te verloochenen. En wanneer wij dat erkennen, zullen we zien, dat de werkelijke krachten des goeds, dus van het licht, in alle duister geopenbaard zijn. Niets kan zo donker zijn, of het bestaat krachtens het licht. Niets kan zo licht zijn, of het bestaat alleen maar krachtens het donker. Dat is het bekende voorbeeldje, dat bijna doodgepraat is de laatste tijd, maar dat toch nog voortdurend iets te zeggen heeft.

Het heeft U te zeggen, mijn waarde vrienden: Denk nu toch alsjeblieft niet, dat je buitengewoon goed of buitengewoon slecht kunt zijn. Realiseer je in goed en in kwaad steeds weer hetzelfde. Realiseer je, dat de kracht, waaruit de tegenstellingen zijn geboren, in alles aanwezig is. Probeer die kracht tot je eigene te maken. Probeer in je leven niet om de uitersten

van de voorstellingswereld te bereiken; dat doe je toch niet. Maar probeer je voortdurend te realiseren, dat de levende kracht zelf in al wat je doormaakt, in al wat je beleeft, aanwezig is. Probeer met die kracht één te zijn in alle dingen.

Dan verandert de hele betekenis van je leven. Dan raak je volkomen bevrijd - niet van menselijke conventies en zo, die zul je heus wel blijven houden - maar van elk gebonden zijn in geestelijk opzicht. Dan raak je vrij van de noodzaak om besluiten te nemen, want de levende kracht in je neemt besluiten.

Je kunt dat niet doen met een geestelijke gids. Er zijn mensen, die zeggen tegen ons: Wees nu alsjeblieft onze leider en knappen jullie de zaak op." Dan verwachten ze, dat wij alles zullen zeggen, wat voor hen goed is. Maar kunnen we dat doen? Wij zijn toch niet volmaakt, anders zouden we zo niet werken. Kunnen wij uit onze onvolmaaktheid een andere mens tot de volmaaktheid voeren? Een andere geest verder voeren, dan we zelf zijn? Neen, dat lukt ons niet. Dat kunnen we niet. Daarom is het dwaas om een geest aan te roepen als geleider, als gids. Probeer je voortdurend de levende kracht zelf te realiseren. Dat is de enige waarheid, die je voeren kan over alle grenzen heen en die je de verwerkelijking kan geven van alles, wat in je leeft.

De geest kan goed zijn om je te helpen geestelijke gaven te ontwikkelen en zo. Ze kan misschien zelfs goed zijn - wanneer je te dom bent om zelf de levende kracht te ervaren - om langzaam maar zeker te beseffen, dat er iets meer is dan de geest. Verder kom je niet. En daarom is mijn conclusie aan de hand van het voorgaande betoog de volgende:

Mijn beste vrienden, laten we toch alsjeblieft vóór alles in alle dingen zoeken, wat we dan God noemen, de Levenskracht Zelve. Laten we ons niet te veel bezig houden met goed en kwaad buiten ons. Laten we het weegschaaltje - ook al is de ene schaal zwaarder dan de andere - gebruiken om een voortdurend evenwicht te bewaren. Niet om de ene of de andere kant uit te gaan. Wij, evenwichtig, beheerst levende, beschouwende de levende kracht in alles, kunnen de bevrijding ervaren van het "ik". De bevrijding van de gebondenheid en de eenheid met de Levende Kracht. En we kunnen dan zelfs voortleven in de vorm, waarin we bestaan, een voertuig zijn van deze Kracht en de wil van de Schepper vervullen in beide aspecten van Zijn wezen op aarde, zoals Hij het decreteert. Goed of kwaad gaat ons dan niet meer aan. Wij zijn één met het Leven en dat Leven alleen, deze Levende Kracht, is van belang. Dat is het ware Koninkrijk Gods.

Dacht U, dat in het Koninkrijk Gods - om nu eens in symboliek te spreken - alleen maar allemaal ministers waren en renteniers en geen winkeliers, geen werklieden en geen straatvegers? Een stad kan nog zo volmaakt zijn, er moet toch altijd iemand zijn om de riolen ook schoon te houden. Zo zal het ons waarschijnlijk ook gaan. Maar wat hindert het? Wanneer wij maar leven in die stad, wanneer wij daar leven kunnen.

Zo is het met God ook. Wat Hij ons te doen geeft interesseert ons niet. Wij zullen die taak volvoeren, zolang wij kunnen leven in Hem. Dat is het belangrijke, daar gaat het om. En dat is het evenwicht, dat wij in onszelf kunnen dragen.

Vrienden, ik hoop, dat ik U niet verveeld heb. En ik hoop, dat U er iets van hebt opgestoken. In ieder geval, hoe het ook zij - al of niet bewuster geworden, al of niet beladen met nieuwe problemen - ik wens U toch in ieder geval een heel prettige zondag toe en ook weer een heel zegenrijke week. Een reeks van ogenblikken, die achtereenvolgens steeds groter bewustwording voortbrengen, want dat lijkt me het belangrijkste. Goeden morgen.

---.---.---.---